

הלכות נדרים פרק ו

א. שנים שנאסרה הנאת כל אחד מהן על חברו, בין בנדר בין בשבועה הרי אלו מתרין להחזיר אבדה זה לזה, מפני שהיא מצוה. ובמקום שדרךן שנוטל שכר המחזיר את האבדה, יפל השכר להקדש שאם יטל שכר, נמצא נהנה; ואם לא יטל שכר, נמצא מהנה.

ב. ומתרין בדברים שהן בשתפות כל ישראל, כגון הר הבית והעזרות והבאר שבאמצע הדרך; ואסורין בדברים שהן בשתפות כל אנשי העיר, כגון הרחבה שבעיר והמרחץ ובית הכנסת והתבה והספרים.

ג. וכיצד יעשו, כדי שיהיו מתרין בדברים אלו: כל אחד משניהם כותב חלקו לנשיא, או לאחד משאר העם, ומזכה לו בחלקו על ידי אחר. ונמצא כל אחד מהן כשיכנס למרחץ שהוא לכל אנשי העיר, או לבית הכנסת אינו נכנס לרשות חברו, אלא לרשות אחרים: שהרי כל אחד מהן נסתלק מחלקו במקום זה, ונתנו במתנה.

ד. היו שניהם שתפין בחצר אם יש בה דין חלקה הרי אלו אסורין להכנס לה, עד שיחלקו ויכנס כל אחד ואחד לחלקו; ואם אין בה דין חלקה כל אחד ואחד נכנס לביתו, והוא אומר בתוך שלו נכנס. ובין כך ובין כך, שניהם אסורין מלהעמיד רחים ותנור ומלגדל תרנגולין בחצר זו.

ה. שנים שהיו שתפין בחצר, ונדר אחד מהן שלא יהנה בו השני כופין את הנודר למכור חלקו. נדר שלא יהנה הוא בשני הרי זה מתר להכנס לביתו, מפני שברשותו הוא נכנס; אבל אינו יכול להשתמש בחצר, כמו שבארנו.

ו. היה אחד מן השוק אסור בהנית אחד משניהם, הרי זה מתר להכנס לחצר זו מפני שהוא אומר לו, לתוך שלחברך אני נכנס, ואיני נכנס לתוך שלך.

ז. מי שאסר הנית אמה מן האמות על עצמו הרי זה מתר לקח מהן ביותר, ולמכור להן בפחות. אסר הניתו עליהן אם שומעין לו שיקח מהן בפחות וימכר ביותר, מתר; ואין גוזרין כאן שלא ימכר, גזרה שמה יקח שהרי לא נדר מאיש אחד כדי שנגזור עליו, אלא מאמה בלה, שאם אי אפשר לו לשא ולתן עם זה, ישא ויתן עם אחר.

ח. לפיכך אם אסר הניתו עליו הרי זה משאילן, ומלוה אותן; אבל לא ישאל מהן, ולא ילוה מהן. אסר הניתו עליהן, והניתו עליו לא ישא ויתן עמהן; וכן הם לא ישאו ולא יתנו עמו, ולא ישאל ולא ישאיל להן, ולא ילוה מהן, ולא ילוה אותן. אסר על עצמו הנית בני העיר אסור להשאל על נדרו, לחכם מבני אותה העיר ההיא; ואם נשאל והתיר לו, הרי נדרו מתר כמו שבארנו.

ט. מי שאסר הנית הבריות עליו הרי זה מתר להנות בלקט שכחה ופאה ומעשר עני המתחלק בגרנות, אבל לא שבתוך הבית.

י. מי שאסר הניתו על הכוהנים, ועל הלויים הרי אלו באין ונוטלין מתנותיהן על כרחו; ואם אמר כוהנים אלו ולויים אלו

הָרִי אֵלּוּ אֲסוּרִין, וַיִּתֵּן תְּרוּמוֹתָיו וּמַעֲשָׂרוֹתָיו לְכוֹהֲנִים וּלְוִיִּים אַחֲרֵיהֶם. וְהוּא הָדִין בַּמִּתְנֹת עֲנִיִּים, עִם הָעֲנִיִּים.

יא. מִי שֶׁהֵיטָה הֵנִיתוֹ אֲסוּרָה עַל חֲבֵרוֹ, וְאֵין לַחֲבֵרוֹ מֶה יֵאכֹל הוֹלֵךְ אֲצֵל הַחֲנוּנִי וְאוֹמֵר, אִישׁ פְּלוֹנִי אֲסוּר בַּהֲנִיתִי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מֶה אַעֲשֶׂה: אִם הֵלֶךְ הַחֲנוּנִי וְנָתַן לוֹ, וּבָא וְנָטַל מִזֶּה הָרִי זֶה מִתֵּר.

יב. הֵיטָה בֵּיתוֹ לִבְנוֹת, גָּדְרוֹ לְגֹדֵר, שָׂדֵהוּ לְקֶצֶר, וְהֵלֶךְ אֲצֵל הַפּוֹעֲלִים וְאוֹמֵר, אִישׁ פְּלוֹנִי אֲסוּר בַּהֲנִיתִי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מֶה אַעֲשֶׂה, וְהֵלְכוּ הֵן וַעֲשׂוּ עִמּוֹ, וּבָאוּ לָזֶה וְנָתַן לָהֶן שְׂכָרָן הָרִי זֶה מִתֵּר: שֶׁנִּמְצָא זֶה שֶׁפָּרַע לוֹ חוּבוֹ, וַיִּכְבֵּר בְּאַרְנוֹ שֶׁזֶה מִתֵּר לְפָרַע חוּבוֹ.

יג. הָיוּ מֵהַלְכִין בַּדֶּרֶךְ, וְאֵין לוֹ מֶה יֵאכֹל נֹתֵן לְאַחֵר מִשּׁוֹם מִתְּנָה, וְהֵלָה מִתֵּר בָּהּ; וְאִם אֵין עִמָּהֶן אַחֵר, מֵנִיחַ עַל הַסֵּלַע וְאוֹמֵר, הָרִי הֵן מִפְּקָרִין לְכָל מִי שִׁיחַפֵּץ, וְהֵלָה נוֹטֵל וְאוֹכֵל.

יד. נָתַן לְאַחֵד מִתְּנָה וְאוֹמֵר לוֹ, הָרִי הַסְּעוּדָה הַזֹּאת נְתוּנָה לָךְ מִתְּנָה, וַיָּבֹא פְלוֹנִי שֶׁהוּא אֲסוּר בַּהֲנִיתִי, וַיֵּאכֹל עִמָּנוּ הָרִי זֶה אֲסוּר. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא אִם נָתַן לוֹ סֵתָם, וַיִּחְזֹר וְאוֹמֵר לוֹ, רְצוֹנְךָ שְׂיִבּוֹא פְלוֹנִי וַיֵּאכֹל עִמָּנוּ אִם הוֹכִיחַ סוּפוֹ עַל תַּחֲלָתוֹ, שֶׁלֹּא נָתַן לוֹ אֲלֹא עַל מִנָּת שְׂיִבּוֹא פְלוֹנִי וַיֵּאכֹל הָרִי זֶה אֲסוּר: כְּגוֹן שֶׁהֵיטָה סְעוּדָה גְּדוֹלָה, וְהוּא רוֹצֵה שְׂיִבּוֹא אָבִיו אוֹ רֵבּוֹ וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן לֵאכֹל מִסְּעוּדָה זֹאת, שֶׁהָרִי סְעוּדָתוֹ מוֹכַחַת עָלָיו, שֶׁלֹּא גָמַר לְהַקְנוֹת לוֹ. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בָּזֶה.

טו. כָּל מִתְּנָה שֶׁאִם הִקְדִּישָׁהּ, לֹא תִהְיֶה מְקַדֶּשֶׁת אֵינָה מִתְּנָה. וְכָל הַנּוֹתֵן לָזֶה מִתְּנָה עַל מִנָּת לְהַקְנוֹתָהּ לְאַחֵר, הָרִי זֶה הָאֲחֵר קָנָה בְּעֵת שִׁיקָנָה לוֹ הָרֹאשׁוֹן; וְאִם לֹא הִקְנָה לוֹ הָרֹאשׁוֹן לְאוֹתוֹ הָאֲחֵר, לֹא קָנָה לֹא רֹאשׁוֹן וְלֹא שֵׁנִי.

טז. מִי שֶׁנֶּאֱסְרָה הֵנִיתוֹ עַל בַּעַל בֵּתוֹ, וְהוּא רוֹצֵה לְתַת לְבָתוֹ מַעוֹת, כְּדִי שֶׁתִּהְיֶה נִהְיִית מִהֵן, וּמוֹצִיאָה אוֹתָן בַּחֲפָצֶיהָ הָרִי זֶה נֹתֵן לָהּ וְאוֹמֵר לָהּ, הָרִי הַמַּעוֹת הָאֵלּוּ נְתוּנִין לָךְ בַּמִּתְּנָה, וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְבַעֲלֶיךָ בָּהֶן רִשּׁוֹת, אֲלֹא יִהְיוּ לָמָּה שֶׁאֵת נֹתֵנָת לְפִיךָ, אוֹ לָמָּה שֶׁתִּלְבְּשִׁי, וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה. וְאִפְּלוּ אָמַר לָהּ, עַל מִנָּת שֶׁאֵין לְבַעֲלֶיךָ בָּהֶן רִשּׁוֹת, אֲלֹא מֶה שֶׁתִּרְצִי, עֲשִׂי בָּהֶן לֹא קָנָם הַבַּעַל; וּמֶה שֶׁתִּרְצֶה, תַּעֲשֶׂה בָּהֶן.

יז. אֲבָל אִם נָתַן לָהּ מִתְּנָה וְאוֹמֵר לָהּ, עַל מִנָּת שֶׁאֵין לְבַעֲלֶיךָ בָּהֶן רִשּׁוֹת, וְלֹא פָּרַשׁ שֶׁתִּהְיֶה הַמִּתְּנָה הַזֹּאת לְכֶךָ וּלְכֶךָ, אוֹ לָמָּה שֶׁתִּרְצֶה תַּעֲשֶׂה בָּהּ הָרִי קָנָה אוֹתָהּ הַבַּעַל לֵאכֹל פְּרוּתֶיהָ: וְדָבָר זֶה אֲסוּר, שֶׁהָרִי הוּא אֲסוּר בַּהֲנִית חוֹתָנוֹ.

הַלְבוֹת נְדָרִים פָּרָק ח

א. מִי שֶׁנָּדָר אוֹ נִשְׁבַּע, וּפָרַשׁ בְּשַׁעַת נְדָרוֹ דָּבָר שֶׁנָּדָר אוֹ נִשְׁבַּע בְּגִלְלוֹ הָרִי זֶה כְּמִי שֶׁתִּלָּה נְדָרוֹ אוֹ שְׁבוּעָתוֹ בְּאוֹתוֹ דָּבָר; וְאִם לֹא נִתְקַים אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁנִּשְׁבַּע בְּגִלְלוֹ, הָרִי זֶה מִתֵּר.

ב. כִּיצַד: נָדָר אוֹ נִשְׁבַּע שֶׁאֵינּוּ נוֹשֵׂא אִשָּׁה פְּלוֹנִית שְׂאֲבִיהָ רַע, שֶׁאֵינּוּ נִכְנָס לְבֵית זֶה שֶׁכָּלֵב רַע בְּתוֹכוֹ מִתּוֹ, אוֹ שֶׁעָשָׂה הָאֵב תְּשׁוּבָה הָרִי זֶה מִתֵּר: שֶׁזֶה כְּמִי שֶׁנָּדָר אוֹ נִשְׁבַּע וְאוֹמֵר, שֶׁלֹּא

אָשָׂא אִשָּׁה פִּלּוֹנִית וְלֹא אֶכְנָס לְבֵית זֶה, אֲלֹא אִם כֵּן נִסְתַּלַּק
הַהֶזֶק. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֶה.

ג. אָבֵל הַנּוֹדֵר אוֹ הַנִּשְׁבַּע שְׂאִינוּ נוֹשָׂא פִּלּוֹנִית הַכְּעוּרָה,
וְנִמְצָאת נָאָה, שְׁחוּרָה וְנִמְצָאת לְבָנָה, קִצְרָה וְנִמְצָאת אֲרוּכָה,
שְׂאִין אִשְׁתִּי נִהְיִית לִי שְׁגָנְבָה אֶת כִּסִּי וְשִׁהַכְת אֶת בְּנֵי וְנוֹדַע
שֶׁלֹא גָנְבָה וְלֹא הִכְת הָרִי זֶה מִתֵּר: מִפְּנֵי שֶׁהוּא גִּדֵּר טְעוֹת,
וְהוּא בְּכָלֵל גִּדְרֵי שְׁגָגוֹת שֶׁהֵן מִתֵּרִין; וְאִין זֶה כְּתוּלָה גִּדְרוֹ בְּדָבָר
וְלֹא נִתְקַים הַדָּבָר שֶׁהָרִי הִסְבִּיחַ שֶׁבְּגָלְלָה גִּדֵּר לֹא הִיָּתָה מְצוּיָה,
וְטְעוֹת הָיָה.

ד. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא מִי שֶׁרָאָה אֲנָשִׁים מֵרְחוֹק אוֹכְלִים תְּאֵנִים
שְׁלוֹ, אָמַר לָהֶן הָרִי הֵן עָלִיכֶם קֶרְבֵּן, כִּיּוֹן שֶׁקָּרַב אֲלֵיהֶם וְהִבִּיט,
וְהִנֵּה הֵן אֲבִיו וְאֶחָיו הָרִי אֵלָיו מִתֵּרִין: אָף עַל פִּי שֶׁלֹא פָּרַשׁ
הַסְּבִיחַ שֶׁהִדִּירָן בְּגָלְלָה, הָרִי זֶה כְּמִי שֶׁפָּרַשׁ שֶׁהַדָּבָר מוֹכִיחַ שֶׁלֹא
אָסַר עָלֵיהֶן, אֲלֹא מִפְּנֵי שֶׁהָיָה בְּדַעְתּוֹ שֶׁהֵן זָרִים. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא
בְּזֶה.

ה. מִי שֶׁנִּדְרָר אוֹ נִשְׁבַּע, וְנִלְדָּ לוֹ דָּבָר שֶׁלֹא הָיָה בְּלִבּוֹ בְּשַׁעַת
הַשְּׁבוּעָה אוֹ בְּשַׁעַת הַנֶּדֶר הָרִי זֶה אָסוּר, עַד שֶׁיִּשְׁאַל לְחֹכֶם וְיִתִּיר
אֶת גִּדְרוֹ. כִּי־עַד: אָסַר עַצְמוֹ בְּהִנֵּית פִּלּוֹנִי, אוֹ שֶׁלֹא יִכְנָס לְמָקוֹם
פִּלּוֹנִי, וְנַעֲשֶׂה אוֹתוֹ הָאִישׁ סוֹפֵר, וְאוֹתוֹ מָקוֹם בֵּית הַכְּנָסֶת אָף
עַל פִּי שֶׁהוּא אוֹמֵר אֵלָיו הֵייתִי יוֹדַע שֶׁזֶה נַעֲשֶׂה סוֹפֵר וּמָקוֹם זֶה
יַעֲשֶׂה בֵּית הַכְּנָסֶת, לֹא הֵייתִי נוֹדֵר אוֹ נִשְׁבַּע הָרִי זֶה אָסוּר לְהִנּוֹת
וְלְהַכְנִס, עַד שֶׁיִּתִּיר גִּדְרוֹ כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֶה.

ו. כָּל גִּדֵּר שֶׁהִתֵּר מִקְצָתוֹ, הִתֵּר כָּלּוֹ; וְהוּא הִדִּין בְּשְׁבוּעָה. כִּי־עַד:
רָאָה אֲנָשִׁים מֵרְחוֹק אוֹכְלִין פִּרוֹתָיו, וְאָמַר הָרִי הֵן עָלִיכֶם קֶרְבֵּן,
וְכִשְׁהִגִּיעַ אֲלֵיהֶם, וְהִנֵּה הֵם אֲבִיו וְאֲנָשִׁים זָרִים הוּאִיל וְאֲבִיו
מִתֵּר, כָּלָן מִתֵּרִין; וְאִפְּלוֹ אָמַר אֵלָיו הֵייתִי יוֹדַע, הֵייתִי אוֹמֵר
פִּלּוֹנִי וּפִלּוֹנִי אָסוּרִין וְאֲבִי מִתֵּר הָרִי כָּלָן מִתֵּרִין.

ז. אָבֵל אִם אָמַר כִּשְׁהִגִּיעַ אֲלֵיהֶם, אֵלָיו הֵייתִי יוֹדַע שְׂאִבִּי
בִּינִיכֶם, הֵייתִי אוֹמֵר כָּלְכֶם אָסוּרִין חוּץ מֵאֲבִי הָרִי כָּלָן אָסוּרִין
חוּץ מֵאֲבִיו: שֶׁהָרִי גָלָה דַּעְתּוֹ שֶׁלֹא הִתִּיר מִקְצַת הַנֶּדֶר, אֲלֹא
כְּמוֹ שֶׁנִּדְרָר הָיָה נוֹדֵר וּמִתְנָה עַל אֲבִיו.

ח. וְכֵן הָאוֹמֵר הֵיין קֶרְבֵּן עָלִי, מִפְּנֵי שֶׁהֵיין רַע לְמַעַים, אָמְרוּ
לוֹ וְהָרִי הִמְיָשָׁן יָפָה לְמַעַים אִם אָמַר אֵלָיו הֵייתִי יוֹדַע, לֹא הֵייתִי
נוֹדֵר, אִפְּלוֹ אָמַר אֵלָיו הֵייתִי יוֹדַע, הֵייתִי אוֹמֵר הַחֲדָשׁ אָסוּר
וְהִיָּשָׁן מִתֵּר מִתֵּר בִּישָׁן וּבִחֲדָשׁ; אָבֵל אִם אָמַר אֵלָיו הֵייתִי יוֹדַע,
הֵייתִי אוֹמֵר כָּל הַיִּינוֹת אָסוּרוֹת עָלִי חוּץ מִן הַמִּישָׁן הָרִי זֶה מִתֵּר
בְּמִישָׁן בְּלִבָּד. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֶה.

ט. כָּל הַנּוֹדֵר אוֹ הַנִּשְׁבַּע, רוֹאִין דְּבָרִים שֶׁבְּגָלְלָן נִשְׁבַּע אוֹ
גִּדֵּר, וְלוֹמְדִין מֵהֵן לְאִיזָה דְּבָר נִתְּכּוֹן; וְהוֹלְכִין אַחֵר הָעֲנִין,
לֹא אַחֵר כָּל מִשְׁמַע הַדְּבוּר. כִּי־עַד: הָיָה טְעוֹן מִשָּׂא שֶׁלְצֻמָּר
אוֹ שֶׁלְפִשְׁתִּים, וְהִזִּיעַ וְהָיָה רִיחוֹ קָשָׁה, וְנִשְׁבַּע אוֹ גִּדֵּר שֶׁלֹא
יַעֲלֶה עָלָיו צֻמָּר אוֹ פִּשְׁתִּים לְעוֹלָם הָרִי זֶה מִתֵּר לְלִבֶּשׁ בְּגָדֵי
צֻמָּר אוֹ פִּשְׁתִּים וּלְכַסּוֹתָן, וְאִינוּ אָסוּר אֲלֹא לְהַפְשִׁילָן לְאַחֲרָיו.
הָיָה לְבוֹשׁ בְּגָד צֻמָּר וְנִשְׁבַּע בְּלִבִּישָׁתוֹ, וְנִשְׁבַּע אוֹ גִּדֵּר שֶׁלֹא
יַעֲלֶה עָלָיו צֻמָּר לְעוֹלָם אָסוּר לְלִבֶּשׁ, וּמִתֵּר לְטַעַן עָלָיו; וּמִתֵּר
לְהַתְּכּוֹת בְּגָדֵי צֻמָּר, שֶׁלֹא נִתְּכּוֹן זֶה אֲלֹא לְבָגֵד צֻמָּר. וְכֵן כָּל
פִּיּוּצָא בְּזֶה.

י. הָיוּ מִבְקָשִׁין מִמֶּנּוּ שִׁישָׁא קְרוֹבָתוֹ, וְהוּא מִמָּאן, וּפְצָרוּ בּוֹ, וְנָדָר אוֹ נִשְׁבַּע שְׁלֹא תִהְיֶה בּוֹ לְעוֹלָם, וְכֵן הִמְגִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ, וְנִשְׁבַּע אוֹ נָדָר שְׁלֹא תִהְיֶה בּוֹ לְעוֹלָם הָרִי אֵלּוּ מִתְּרוֹת לַהֲנוּת לוֹ, שְׂאִין כּוֹנְנֵתוֹ אֵלֹא לְשֵׁם אִישׁוֹת.

יא. וְכֵן הִקְוִיא לַחֲבֵרוֹ שִׁיסְעֵד אֶצְלוֹ, וּמֵאֵן, וְנִשְׁבַּע אוֹ נָדָר שְׁלֹא יִכְנֵס לְבֵיתוֹ, וְלֹא יִשְׁתֶּה לוֹ טַפַּת צוֹנֵן הָרִי זֶה מִתֵּר לַהֲכַנֵּס לְבֵיתוֹ וְלִשְׁתּוֹת לוֹ צוֹנֵן, שְׁלֹא נִתְּכוֹן זֶה אֵלֹא שְׁלֹא יֵאָכֵל וְיִשְׁתֶּה עִמּוֹ בְּסֻעֻדָּה זֹה. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֶה.

יב. הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ לְבֵיתְךָ אֵינִי נִכְנֵס, וְשׂוֹךְ אֵינִי לוֹקֵחַ, בֵּין בְּנָדָר בֵּין בְּשִׁבּוּעָה, וּמֵת אוֹ מִכָּרֵן לְאַחֵר הָרִי זֶה מִתֵּר לַהֲכַנֵּס לְבֵית, וְלִקַּח הַשָּׂדֶה מִן הַיּוֹרֵשׁ אוֹ מִן הַלּוֹקֵחַ: שְׁלֹא נִתְּכוֹן זֶה, אֵלֹא כָּל זְמַן שֶׁהֵן בְּרִשׁוּתָךְ. אָבֵל אִם אָמַר לְבֵית הַזֶּה אֵינִי נִכְנֵס, וְשָׂדֶה זֶה אֵינִי לוֹקֵחַ, וּמֵת אוֹ מִכָּרֵן לְאַחֵר הָרִי זֶה אָסוּר.

יג. אָמַר לַחֲבֵרוֹ הַשְׂאִילֵנִי פֶּרֶתְךָ, אָמַר לוֹ אֵינִהּ פְּנוּיָה, נִשְׁבַּע אוֹ נָדָר וְאָמַר, שְׂדֵי אֵינִי חוֹרֵשׁ בָּהּ לְעוֹלָם אִם הִיא דִּרְכוֹ לַחֲרֹשׁ בִּידּוֹ, הוּא אָסוּר וְכָל אָדָם מִתְּרִין לַחֲרֹשׁ לוֹ בָּהּ; וְאִם אֵין דִּרְכוֹ לַחֲרֹשׁ בִּידּוֹ, הוּא וְכָל אָדָם אָסוּרִין. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּדִבְרֵים אֵלּוּ.

יד. מִי שֶׁנִּשְׁבַּע אוֹ נָדָר שִׁישָׁא אִשָּׁה, אוֹ שִׁיקְנָה בֵּית, אוֹ שִׁיַּצָּא בְּשִׁירָה, אוֹ יִפְרֹשׁ בַּיִם אֵין מְחִיבִין אוֹתוֹ לִשָּׂא אוֹ לְקַנּוֹת אוֹ לִיצָאת מִיָּד, אֵלֹא עַד שִׁיִּמָּצָא דְּבַר הַהֲגוֹן לוֹ. וּמַעֲשֵׂה בְּאִשָּׁה שֶׁנִּדְרָה שְׁכָּל מִי שִׁיתַּבֵּעַ אוֹתָהּ תִּנְשָׂא לוֹ, וְקִפְצוּ עָלֶיהָ בְּנֵי אָדָם שְׂאִינָן הַגּוֹנִין לָהּ; וְאָמְרוּ חֲכָמִים, לֹא נִתְּכֻנָּה זֶה אֵלֹא לְכָל מִי שִׁיתַּבֵּעַ אוֹתָהּ מִן הַהֲגוֹנִין לָהּ. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֶה.

טו. הַמְדִּיר אֶת חֲבֵרוֹ, אוֹ שֶׁנִּשְׁבַּע, וְאָמַר לוֹ שֶׁתְּבוֹא וְתִטַּל לְבִנְיָךְ כּוֹר אֶחָד חֲטִים, אוֹ שְׁתֵּי חֲבִיּוֹת שְׁלִיין הָרִי זֶה יָכוֹל לַהֲתִיר נָדָרוֹ בְּלֹא שְׂאֵלָה לַחֲכָם וְיֹאמַר לוֹ, כָּלוּם נִתְּכֻנָּת אֵלֹא לְכַבְּדֵנִי, כְּבוֹדִי שְׁלֹא אֶטַל, וְכִבְּרַ הִגִּיעַ אֵלַי כְּבוֹד שֶׁנִּדְרַת בְּשִׁבְלִי.

טז. וְכֵן הַנּוֹדֵר אוֹ הַנִּשְׁבַּע שְׂאִין אֶתָּה נִהְיֶה לִּי, אִם אֵין אֶתָּה נוֹתֵן לְבִנְיָ כּוֹר שְׁלֹחַטִים וְשְׁתֵּי חֲבִיּוֹת שְׁלִיין הָרִי זֶה יָכוֹל לַהֲתִיר נָדָרוֹ שְׁלֹא בְּשִׂאלַת חֲכָם וְיֹאמַר, הָרִינִי כָּאֵלּוּ נִתְּקַבְּלָתִי וְהִגִּיעוּ לִידִי. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֶה.

הַלְכוֹת נִדְרִים פָּרָק ט

א. בְּנִדְרִים הֵלֶךְ אַחֵר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם בְּאוֹתוֹ מְקוֹם, וּבְאוֹתָהּ לְשׁוֹן, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנָּדָר אוֹ נִשְׁבַּע בּוֹ. פִּיּוּצָא: נָדָר אוֹ נִשְׁבַּע מִן הַמִּבְשָּׁל אִם דֶּרֶךְ אוֹתוֹ מְקוֹם בְּאוֹתָהּ לְשׁוֹן בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁקּוֹרְאִין מִבְשָּׁל אֶפְלוֹ לְצָלִי וְלִשְׁלֹק, הָרִי זֶה אָסוּר בְּכָל; וְאִם אֵין דֶּרֶךְ לְקִרְוֹת מִבְשָּׁל אֵלֹא לְבָשָׂר שֶׁנִּתְּבַשַּׁל בְּמִים וּבִתְבַלִּין, הָרִי זֶה מִתֵּר בְּצָלִי וּבִשְׁלֹק. וְכֵן הַמַּעֲשֵׂן, וְהַמִּבְשָּׁל בַּחֲמֵי טְבִירָה, וְכִיּוּצָא בְּהֵן הוֹלְכִין בּוֹ אַחֵר הַלְשׁוֹן שֶׁלְּבִנְיָ הָעִיר.

ב. נָדָר אוֹ נִשְׁבַּע מִן הַמְּלִיחַ אִם דֶּרֶךְ לְקִרְוֹת מְלִיחַ לְכָל הַמְּלוּחִין, הָרִי זֶה אָסוּר בְּכָל הַמְּלוּחִין; וְאִם דֶּרֶךְ שְׂאִין קוֹרְאִין מְלִיחַ אֵלֹא לְדַג מְלִיחַ בְּלֶבֶד, אֵינּוּ אָסוּר אֵלֹא בְּדַג מְלִיחַ.

ג. נָדָר אוֹ נִשְׁבַּע מִן הַכְּבוֹשׁ אִם דִּרְכָן לְקָרוֹת כְּבוֹשׁ לְכָל הַכְּבוֹשִׁים, הֲרִי זֶה אָסוּר בְּכָל; וְאִם אֵין דִּרְכָן לְקָרוֹת כְּבוֹשׁ אֲלֵא לִירֶק כְּבוֹשׁ בְּלֶבֶד, אֵינוֹ אָסוּר אֲלֵא בְּכְבוֹשׁ שְׁלִירֶק. וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בְּזֶה.

ד. הָיוּ מְקַצֵּת בְּנֵי הַמָּקוֹם קוֹרִין לוֹ כֶּף, וּמְקַצֵּת אֵין קוֹרִין אֵין הוֹלְכִין אַחֵר הָרֵב: אֲלֵא הֲרִי זֶה סֶפֶק נִדְרִים, וְכָל סֶפֶק נִדְרִים לְהַחֲמִיר. וְאִם עֶבֶר, אֵינוֹ לוֹקָה.

ה. כִּיּוּצָד: נָדָר מִן הַשָּׂמֶן בַּמָּקוֹם שֶׁמֶסְתַּפְּקִין בַּשָּׂמֶן זֵית וּבַשָּׂמֶן שֶׁמֶשְׂמִין, וְרֵב אֲנָשֵׁי הַמָּקוֹם אֵין קוֹרִין שָׂמֶן סֶתֶם אֲלֵא לַשָּׂמֶן זֵית, וְקוֹרִין לַשָּׂמֶן שֶׁמֶשְׂמִין שָׂמֶן שֶׁמֶשְׂמִין, וּמַעֲוֹטֵן קוֹרִין אֶף לַשָּׂמֶן שֶׁמֶשְׂמִין שָׂמֶן סֶתֶם הֲרִי זֶה אָסוּר בַּשְּׁנִיָּהִם; וְאֵינוֹ לוֹקָה עַל שָׂמֶן שֶׁמֶשְׂמִין. וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בְּזֶה.

ו. כָּל דְּבַר שֶׁדִּרְךְ הַשְּׁלִיחַ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם לְהַמְלִיךְ עָלָיו, הֲרִי הוּא בְּכָלֵל הַמִּין שֶׁנֶּאֱמַר לְשַׁלִּיחַ סֶתֶם. כִּיּוּצָד: מָקוֹם שֶׁדִּרְכָן אִם יִשְׁלַח אָדָם שְׁלִיחַ לְקָנוֹת לוֹ בֶּשֶׂר סֶתֶם, וְאָמַר לֹא מִצָּאתִי אֲלֵא דָגִים אִם נִשְׁבַּע בַּמָּקוֹם זֶה אוֹ נָדָר מִן הַבֶּשֶׂר, נֶאֱסַר אֶף בְּבֶשֶׂר דָּגִים. וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בְּזֶה.

ז. וּבְכָל מָקוֹם הַנּוֹדֵר מִן הַבֶּשֶׂר אָסוּר בְּבֶשֶׂר עוֹפוֹת וּבִקְרָבִים, וּמִתֵּר בַּחֲגָבִים. וְאִם מֵרֵאִין הַדְּבָרִים בְּעֵת שֶׁנֶּדֶר שֶׁלֹּא נִתְּכֹן זֶה אֲלֵא לְבֶשֶׂר בַּהֲמָה בְּלֶבֶד, אוֹ לְבֶשֶׂר עוֹף וּבַהֲמָה בְּלֶבֶד הֲרִי זֶה מִתֵּר בְּבֶשֶׂר דָּגִים, וְאִפְּלוּ בַּמָּקוֹם שֶׁהַשְּׁלִיחַ נִמְלֶךְ עָלֵיהֶן.

ח. הַנּוֹדֵר מִן הַמִּבְשָׁל מִתֵּר בְּכִיּוּצָה שֶׁלֹּא נִתְּבַשְׁלָה עַד שֶׁקִּפְּתָה, אֲלֵא נִתְּגַלְגְּלָה בְּלֶבֶד. הַנּוֹדֵר מִמַּעֲשֵׂה קִדְרָה אֵינוֹ אָסוּר אֲלֵא מִדְּבָרִים שֶׁמִּרְתִּיחִין אוֹתָן בְּקִדְרָה, כְּגוֹן רִיפוֹת וּלְבִיבוֹת וְכִיּוּצָא בָּהֶן; אֲסִיר עֲצָמוֹ מִכָּל הַיּוֹרֵד לְקִדְרָה, הֲרִי זֶה אָסוּר בְּכָל הַמִּתְבַּשְּׁלִין בְּקִדְרָה.

ט. הַנּוֹדֵר מִן הַדָּגִים, מִתֵּר בַּצִּיר וּבִמְרִיס שֶׁלֹּדָגִים. הַנּוֹדֵר מִן הַחֲלָב מִתֵּר בְּקוֹס, וְהוּא הַמִּים הַנִּבְדָּלִין מִן הַחֲלָב; נָדָר מִן הַקּוֹס, מִתֵּר בְּחֲלָב. נָדָר מִן הַגִּבְנָה, אָסוּר בָּהּ בֵּין מְלִיחָה בֵּין תַּפְלָה.

י. הַנּוֹדֵר מִן הַחֲטִים, אָסוּר בָּהֶן בֵּין חֵיזִין בֵּין מִבְשָׁלִין. חֲטָה חֲטִים שְׂאִינִי טוֹעֵם, אָסוּר בָּהֶן בֵּין קֶמַח בֵּין פֶּת; חֲטָה שְׂאִינִי טוֹעֵם, אָסוּר בָּהּ בְּאַפּוּיָהּ וּמִתֵּר לָכֵס; חֲטִים שְׂאִינִי טוֹעֵם, מִתֵּר בְּאַפּוּיָהּ וְאָסוּר לָכֵס; חֲטָה חֲטִים שְׂאִינִי טוֹעֵם, אָסוּר בֵּין בְּאַפּוּיָהּ לָכֵס. וְהַנּוֹדֵר מִן הַדֶּגֶן אוֹ מִן הַתְּבוּאָה, אֵינוֹ אָסוּר אֲלֵא מִחֲמַשֶּׁת הַמִּינִין.

יא. הַנּוֹדֵר מִן הַיֶּרֶק, מִתֵּר בְּדִלוּעִין. מִן הַכְּרִישִׁין, מִתֵּר בְּקִפְּלִיטוֹת. הַנּוֹדֵר מִן הַכְּרוֹב אָסוּר בַּמִּים שֶׁנִּתְּבַשְׁלָה בּוֹ הַכְּרוֹב, שֶׁהֲרִי מִי הַשְּׁלֻקוֹת כְּשֶׁלֻקוֹת. נָדָר מִמֵּי הַשְּׁלֻקוֹת, מִתֵּר בְּשֻׁלְקוֹת עֲצָמָן. הַנּוֹדֵר מִן הַרֶטֶב, מִתֵּר בְּתַבְלִין שָׁבוּ; מִן הַתְּבָלִין, מִתֵּר בְּרֶטֶב. הַנּוֹדֵר מִן הַגָּרִיסִין, אָסוּר בַּמִּקְפָּה שֶׁלֹּגְרִיסִין. הַנּוֹדֵר מִפְּרוֹת הָאָרֶץ אָסוּר בְּפְרוֹת הָאָרֶץ, וּמִתֵּר בְּכִמְהִין וּפְטָרִיּוֹת; וְאִם אָמַר כָּל גְּדוּלֵי קֶרֶק עָלַי, אָסוּר אֶף בְּכִמְהִין וּפְטָרִיּוֹת אֶף עַל פִּי שְׂאִינִן יוֹנְקִין מִן הַקֶּרֶק, גְּדָלִין הֵן בְּקֶרֶק. הַנּוֹדֵר מִפְּרוֹת הַשָּׁנָה אָסוּר בְּכָל פְּרוֹת הַשָּׁנָה, וּמִתֵּר בְּגִדִּים וּטְלָאִים

ובחלב ובביצים ובגוזלות; ואם אמר גדולי שנה עלי, אסור בכלם. הנודר מפרות הקיץ, אין אסור אלא בתאנים.

יב. ובכל הדברים האלו וכיוצא בהן הזהר בעיקר הגדול, שהוא: בנדרים הלך אחר לשון בני אדם שבאותו מקום, באותה לשון, ובאותו זמן. ועל פי עיקר זה תורה ותאמר, זה הנודר אסור בדבר פלוני ומתיר בדבר פלוני.

יג. הנודר מן הענבים, מתיר ביין ואפלו החדש; מן הזיתים, מתיר בשמן; מן התמרים, מתיר בדבש תמרים; מן הסתוניות, מתיר בחמץ סתוניות; מן היין, מתיר ביין תפוחים; מן השמן, מתיר בשמן שמשמן; מן הדבש, מתיר בדבש תמרים; מן החמץ, מתיר בחמץ סתוניות; מן הירק, מתיר בירקות שדה: מפני שכל אלו, שם לוי הם והוא, לא נדר אלא משם שאינו לוי באותו מקום. וכן כל כיוצא בזה.

יד. הנודר מן הפסות, מתיר בשק וביריעה ובחמילה. הנודר מן הבית אסור בעליה, שהעליה בכלל הבית; נדר מן העליה, מתיר בבית. הנודר מן המטה, אסור בדרגש שהוא כמו מטה קטנה; נדר מן הדרגש, מתיר במטה. וכן כל כיוצא בזה.

טו. הנודר שלא יכנס לבית זה, הרי זה אסור מן האגף ולפנים; נדר שלא יכנס לעיר זו מתיר להכנס לתחומה, ואסור להכנס לעבורה.

טז. הנודר הנזיה מבני העיר, ובא אדם ונשתתה שם שנים עשר חדש הרי זה אסור להנות ממנו; פחות מכאן, מתיר. נדר מיושבי העיר כל ששתה שם שלושים יום, אסור להנות ממנו; פחות מכאן, מתיר.

יז. הנודר מן המים הנמשכין ממעין פלוני אסור בכל הנהרות היונקות ממנו, ואין צריך לומר הנמשכות: אף על פי שנשתתה שם, ואין קוראין אותן אלא נהר פלוני ובאר פלוני, ואין מלוין אותן לשם המעין הנודר הואיל והוא עיקרן, אסור בכל. אבל אם נדר מנהר פלוני, או ממעין פלוני אין אסור אלא בכל הנהרות הנקראות על שמו.

יח. הנודר מיורדי הים, מתיר ביושבי היבשה; מיושבי היבשה אסור ביורדי הים, אף על פי שהן מפרשים באמצע הים הגדול, שיורדי הים, בכלל יושבי היבשה.

יט. הנודר מרואי החמה אסור בסומין, שלא נתפון זה אלא ממי שהחמה רואה אותן. נדר משחורי הראש, אסור בקרחים ובבעלי שיבות; ומתיר בנשים ובקטנים: ואם דרכן לקרות שחורי הראש לכל, אסור בכל.

כ. נדר משובתי שבת אסור בישראל, ובכותיים. נדר מעולי ירושלים אסור בישראל, ומתיר בכותיים: שלא נתפון זה אלא למי שמצוה עליו לעלות לירושלים.

כא. הנודר מבני נוח, מתיר בישראל שאין נקראין בני נוח, אלא שאר האמות. נדר מזרע אברהם מתיר בבני ישמעאל ובבני עשו, ואינו אסור אלא בישראל: שנאמר "כי ביצחק, יקרא לך זרע" (בראשית כא, יב), והרי יצחק אמר ליעקוב "ויתן-לך את-ברכת אברהם" (בראשית כח, ד).

כב. נִדָּר מִן הָעֲרָלִים מִתֵּר בְּעֲרָלֵי יִשְׂרָאֵל, וְאִסּוּר בְּמוּלֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם; נִדָּר מִן הַמוּלִים אִסּוּר בְּעֲרָלֵי יִשְׂרָאֵל, וּמִתֵּר בְּמוּלֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם: שְׂאִין הָעֲרָלָה קְרוּיָה אֵלָא לְשֵׁם גּוֹיִים, שְׁנַאֲמָר "כִּי כָל-הַגּוֹיִם עֲרָלִים" (ירמיהו ט, כה); וְאִין פּוֹנְתּוֹ שְׁלִזָּה אֵלָא לְמִי שֶׁהוּא מְצֻנָּה עַל הַמִּילָה, וּלְמִי שְׂאִינוּ מְצֻנָּה עָלֶיהָ.

כג. הַנּוֹדֵר מִיִּשְׂרָאֵל, אִסּוּר בַּגֵּרִים; מִן הַגֵּרִים, מִתֵּר בְּיִשְׂרָאֵל. הַנּוֹדֵר מִיִּשְׂרָאֵל, אִסּוּר בַּכּוֹהֲנִים וּבַלְוִיִּים; מִן הַכּוֹהֲנִים וּמִן הַלְוִיִּים, מִתֵּר בְּיִשְׂרָאֵל. הַנּוֹדֵר מִן הַכּוֹהֲנִים, מִתֵּר בַּלְוִיִּים; מִן הַלְוִיִּים, מִתֵּר בַּכּוֹהֲנִים. הַנּוֹדֵר מִבְּנָיו, מִתֵּר בְּבָנֵי בְּנָיו. וּבְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ וְכִיוּצָא בָהֶן, דִּין הַנּוֹדֵר וְהַנִּשְׁבַּע אֶחָד הוּא.